

4.33

00489819

Srpska Republika Bosna i Hercegovina
MINISTARSTVO ZA UNUTRAŠNJE POSLOVE
S A R A J E V O
CENTAR I LUŽRI BEZBJEDNOSTI BANJALUKA
Stanica javne bezbjednosti
K L J U Č

SPLOGO P.O.V. 9/92

EV.B.POJ _____

I N F O R M A C I J A
o radu i aktivnostima SJB Ključ za vrijeme borbenih dejstava
na području opštine Ključ

Ključ, juli 1992. godine

I UVODNE NAPOMENE

Opština Ključ je prostor veličine 850 km^2 koji geografski i politički odvijek pripada Bosanskoj Krajini. Na ovom području po popisu iz 1991. godine živi ukupno 37.303 stanovnika. Od ukupnog broja Srba je 18.534 ili 49,68 %, Muslimana 17.679 ili 47,39 %, Hrvata 336 ili 0,90 %, Jugoslovena 549 ili 1,47 % i ostalih 205 ili 0,54 % u odnosu na popis iz 1981. godine, broj stanovnika je manji za 2.705 od čega je Srba manje za 2.235, Jugoslovena za 1.287, Hrvata za 44 i ostalih za 22, Istovremeno je povećan broj Muslimana za 1.083 stanovnika.

Prema zvaničnim podacima iz 1940 godine na ovom prostoru živjelo je 41.752 stanovnika. Od ukupnog broja Srba je bilo 27.790 ili 66,5 %, Muslimana 12.809 ili 30,6 %, Hrvata 1.723 ili 4,1 % i ostalih 39 ili 0,10 %. Prednji podaci govore da je za ovog prostora najviše otišlo pripadnika srpske nacionalnosti, a da se je prilikom svakog popisa povećavao broj pripadnika muslimanske nacionalnosti. Ako se tome pridoda čitav niz ostalih faktora počev sa lokaliteta življenja, putne mreže, elektro mreže, rasporeda proizvodnih pogona i slično dolazi se do zaključka da se je radilo o jednoj dugoročnoj i smišljenoj aktivnosti da se ovlada cijelokupnim prostorom opštine.

Osnovna ideja i cilj ove politike je bio pripojiti opštine iz sliva rijeke Sane i Une, Cazinskoj Krajini i na taj način ući u samo srce Bosanske Krajine i istu presjeći na dva djela. Na ovaj način bi se ostvario, vječni san razbijanja i postepenog uništavanja Srba na ovim prostorima.

Događaji koji su prethodili oružanoj pobuni i sve što se je odvijalo u slivu rijeka Sane i Une najbolje potvrđuju gore iznijetu konstataciju. U ovom izvještaju dat je prijeđlog zbivanja na području Opštine Ključ.

**II OSNOVNI UZROCI KOJI SU DOPRINJELI POGORŠANJU
BEZBJEDNOSNE SITUACIJE**

Kao sastavni dio Bosanske Krajine naša Opština je djelila sudbinu zajedno sa svim ostalim i nije na bilo koji način uticala na ukupnu bezbjednosnu situaciju u bivšoj Bosni i Hercegovini. Osnovni uzroci ukupnom pogoršanju bezbjednosne situacije su:

1. ODNOS PREMA JUGOSLOVENSKOJ KRIZI

Odredivši sebe za legitimnog nosioca interesa svog naroda SDA i njen politički vrh od prvog dana dolaska na vlast odbacio je svoj predizborni program i aktivno počeo da doprinosi rasturanju SFRJ. Za razliku od zvanične vlasti Slovenije i Hrvatske koje su otvoreno rušili sve što je jugoslovensko. SDA je politikom dvojilnosti i neprincipijelnosti dao svoj udio, u rušenju Jugoslavije, kao države. Na jednoj strani javno se je manifestovala želja za zajedničkom državom i zajedničkim životom, a na drugoj strani stvarno je radeno na razbijanju Jugoslavije, na stvaranju unitarne samostalne i nezavisne Bosne i Hercegovine kao prve države na evropskom prostoru organizovane na principima islamskog fundamentalizma. Ta koncepcija je predviđala definitivan obračun sa pripadnicima srpskog naroda i dovodenje istih (ako bi ko preživio) na položaj nacionalne manjine.

2. ODNOS PREMA MOBILIZACIJI

Koliko god je prvo pitanje političko, a istovremeno i životno prvi ozbiljniji oblici pogoršanja bezbjednosne situacije pojavili su se kroz odnos prema mobilizaciji. Od prve mobilizacije krajem juna 1991. godine započele su igre na prostoru Opštine oko opravdanosti i zakonitosti mobilizacije. Kad je u pitanju odziv u jedinice JNA pripadnici muslimanske nacionalnosti u potpunosti su prestali sa odzivom od septembra 91. Nešto povoljnija situacija bila je sa odzivom u jedinice TO do prvog tromjesečja 92 godine, a u jedinicama RSM odziv je bio potpun do 7.05.92. godine.

00489822

- 3 -

Kada su SJB napustili svi aktivni radnici pripadnici hrvatske i muslimanske nacionalnosti, a u nekoliko narednih dana i svi pripadnici RSM.

3. RATNA DEJSTVA

Do potpune polarizacije pogleda došlo je prilikom opredeljenja oko napada na Srbe i odbrane srpskog naroda na području Hrvatske, i provociranja na opštine B.Krajine u sливу rijeke Save. Veliki broj pripadnika srpskog naroda otišao je u dobrovoljce. Istovremeno operativnim radom utvrdili smo da je jedan muslimanskog stanovništva uzeo aktivno učešće u neprijateljskim formacijama Republike Hrvatske.

4. STATUS OPŠTINE U AP KRAJINA

Nakon višestrašnih izbora u novembru 1990. godine uspostavljeni su novi organi vlasti. U svim važnijim organima vlasti predstavnici SDS imali su dominantnu ulogu i odgovarajuću većinu srazmjerne izbornim rezultatima.

Na ovom prostoru tradicionalno su važili relativno dobri međunacionalni odnosi. Prvi ozbiljniji znaci narušavanja međunacionalnih odnosa pojavili su se prilikom formiranja nacionalnih stranaka, ali obzirom da je to bio odraz šireg stanja i ukupnog odnosa isto je prošlo bez problema. Kao prvi ozbiljniji test za provjeru međunacionalnog povjerenja bilo je donošenje o pristupanju Opštine AR B.Krajina, u maju 1991 godine. Ista odluka je potvrđena u decembru 1991. godine. Obzirom da je bilo jasno da koncept unitarne BiH neće moći proći sve aktivnosti SDA i MBO bile su usmjereni na cijepanje Opštine i stvaranje muslimanske opštine, što je i uradeno u decembru 1991. godine proglašavanjem tzv. bošnjačke opštine Ključ. Sa bezbjednosnog aspekta izrazito nepovoljna okolnost je raspored stanovništva na području Opštine, jer preko 70 % muslimanskog stanovništva živi u sjeverozapadnom djelu Opštine koji graniči sa Sanskim Mostom.

5. ZAKLJUČAK

Nabrojani uzroci su da te mјere uticali na pogoršanje bezbjednosne situacije da su u potpunosti razgradivali sve državne institucije i organe u bivšoj Bosni i Hercegovini i spuštali se do porodice kao osnovne čelije u društву. Ovi uzroci su se manifestovali kroz stvaranje vlastitih sistema odbrane, nacržavanja isključivo po nacionalnoj osnovi, blokirali rad cijelih sistema i državnih organa, odnosno ostvareni su svi preduslovi za stanje i poloјaj u kom se sada nalazimo.

III RAD I AKTIVNOSTI SJB KLJUČ

Stanica javne bezbjednosti Ključ je svoj rad i aktivnost ostvarila u skladu sa zakonskim propisima i ostalim instruktivnim aktima. Nakon potpunog raspada MUP-a bivše BiH, a od samog početka rad SJB isključivo je bio vezan za GES B.Luka. O svom radu SJB je redovno informisala i nadležne organe Srpske opštine Ključ.

Posebnu aktivnost i saradnju SJB je ostvarila sa Opštinskim štabom TO i nadležnim organima vojne bezbjednosti u cilju prikupljanja svih bezbjednosno interesantnih lica i događaja, odnosno u cilju praćenja bezbjednosne situacije.

Osnovni cilj i zadatak SJB bio je, u svakodnevnom praćenju svih bezbjednosno interesantnih događaja iznalaženje rješenja da ne dode do otvaranja ratnih sukoba. Ove ciljeve ostvarivali smo relativno uspješno do kraja maja 1992. godine. Zaključno sa prvim tromjesečjem 1992. godine može se govoriti o relativno dobroj bezbjednošću situaciji. Naša opština bila je jedna od rijetkih na kojoj nije bilo:

- otvorenih međunarodnih sukoba,
- ugrožavanja ili ozbiljnijih prijetnji na život i tijelo čovjeka,
- diverzantsko-terorističkih akata,
- organizovanih oblika izvršenja teških krivičnih djela /otmica, razbojništava i sl./

Ovoj relativno dobroj bezbjednosnoj situaciji najveći doprinos dali su izabrani nosioci vlasti prije svega iz reda predstavnika SDS i sami organi Opštinskog odbora SDS koji su na mudar i pametan način ostvarili postavljene ciljeve vlasti i interese srpskog naroda u oviru zakonom dozvoljenih i svih mogućih demokratskih načina i metoda rada.

Uporedno sa ostvarivanjem svih oblika vlasti pažljivo je praćena i bezbjednosna situacija i ostvarivan sistem odbrane u slučaju ugrožavanja i napada na najelementarnija ljudska prava. U sistem odbrane bili su uključeni svi nosioci vlasti. Poseban intenzitet priprema odbrane ispoljen je u prvom tromjesečju 1992. godine kad je već sasvim bilo jasno da SDA želi da ostvari unitarnu BiH, uz aktignu podršku HDZ i Republike Hrvatske koja je već sebi pripojila dio teritorije bivše BiH. Kad je bilo jasno da se političkim i parlamentarnim metodama ne mogu ostvariti ciljevi koalicije SDA i HDZ započinje sa otvorenim ratnim neprijateljstvima prema srpskom narodu. Sve je to uticalo da i mi još više ubrzamo odbrambene pripreme.

Odbrambene pripreme obuhvatale su:

1. OPERATIVNU POKRIVENOST TERENA

Aktiviran je odgovarajući broj pripadnika RSM, razvijena mreža saradnika sve u cilju smanjenja efekta iznenadenja u sklopu zajedničkih akcija OSB i vojnih organa uspostavljeni su punktovi na svim važnijim raskrsnicama i prilazima gradu, i zauzimanju strateški važnih položaja.

2. POJAČANA PATROLNO-POZORNIČKA DJELATNOST

Mirnodopski pozorni reoni su usitnjeni zbog povećanja broja patrola i što češćih obilazaka terena i doslednost poštivanja policijskog časa.

...

00489825

- 6 -

3. OBEZBJEĐENOST OBJEKATA

Za sve važnije državne i privredne objekte napravljen je plan fizičkog obezbjedenja izvršene i mјere vanjskog obezbjedenja, a nekim subjektima i sugerisan način ostvarivanja unutrašnjeg obezbjedenja. Sa većinom firmi ostvaren je kontakt i napravljen dopunski sistem obezbjedenja proširivanjem sa pripadnicima RSM. Sa prostornim strukturama u Komandama jedinice ostvareni su ostali elementi obezbjednosti objekata.

4. DEMONSTRACIJA SILE

Ovaj faktor smo sve više koristili i psihološko propagandnom smislu na taj način što češće organizovali zajedničke smotre, opremili manevrsku jedinicu sa potrebnom opremom. Sama pojava ove jedinice imala je odgovarajući psihološki efekat i odmah je postala glavni cilj muslimanskim fundamentalistima i ekstremistima.

IV CILJEVI ORUŽANE POBUNE

Navršila su se dva puna mјeseca otkako su muslimanski ekstremisti i fundamentalisti započeli cruženu pobunu na području Opštine Ključ. Njihovе aktivnosti bile su usаглаšene na širem prostoru B.Krajine. Centar cružane pobune bio je lociran na području opštine Prijedor – Kozarac sa namjerom da se širi u svim pravcima B.Luke – B.Novi – S.Most – – Ključ. Pobuna je trebalo da se sinhronizovano odvija dolinom rijeke Sane i Une na kojima živi preko 120.000 Muslimana.

Na ovom prostoru ekstremisti i fundamentalisti očekivali su brzu pomoć / koja im je obećana / sa područja Cazinske Krajine i iz pravca Jajca.

Osnovni ciljevi pobune su:

1. rušenje legalno izabranih organa,
2. slabljenje borbene moći vojske Srpske Republike BiH,
3. povlačenje naših jedinica sa linije fronta i stvaranje manevarskog prostora za prodor snaga Republike Hrvatske

i razdvajanje obe Krajine od Savezne Republike Jugoslavije.

Iz svih nabrojanih ciljeva proizilazi onaj osnovni i jedini cilj, a to je: potpuno pokoravanje i uništavanje srpskog naroda na prostoru bivše BiH i Srpske Krajine.

V OPERATIVNA SAZNANJA

Ranijim operativnim radom utvrđeno je da na području opštine Ključ pored regularnih snaga Srpske Republike BiH djeluje i paralelni sistem muslimanske TO, Zvanično imenovani Komandant je Filipović Omer predsjednik MBO Ključ i potpredsjednik SO-e Ključ rezervni poručnik. Znalo se je da je unutrašnja organizacija muslimanske TO slična našoj ženi organizovanja. Obzirom da se nisu odazvali za mobilizaciju većina rezervnih starješina je na principu funkcionalne organizovanosti po MZ formirala odjeljenja, vodove i čete. Znalo se je da je na određenim lokalitetima D.Sanica - Golaja - Krasulje vršena obuka i pripremanje jedinica zelenih beretki koje bi i ofanzivno dejstvovali. Vjerovatno da su u sklopu ove obuke formirane i odgovarajuće udarne grupe za izvršavanje diverzantsko-terorističkih akata. Sa velikom sigurnošću sva su saznanja ukazala da je muslimanska TO organizovana prije svega za obrambena dejstva. Njihove straže su čuvale samo ulaze u svoja sela, a sistem odbrane postavljan je na rubu i unutar sela.

Znalo se je da im sistem komandovanja i rukovanja besprekorno funkcioniše. Naredenja starješina se bez pogovora izvršavaju. Bez obzira na stručnost i sposobnost određenih rukovodnih kadrova SDA njihova naredenja su se u potpunosti izvršavala. Aktivnu ulogu u svemu imali su i vjerski službenici koji su na skupovima u džamijama uvijek dogradivali ali je poslušnost i vršili vjersku zasljepljenost, mržnju i opasnost od svega što nije islamsko.

Kasnijim operativnim radom utvrđeno je da organizovanje nije išlo baš lako i jednostavno. Osnovni razlog je bio prisutan strah da u obraćunu sa Srbima mogu biti samo poraženi, da nemaju razloga ni motiva da napadaju svoje komšije i da imaju dosta povjerenja u zvanične organe vlasti na području

Opštine. Kod većine javio se je i dopunski problem obezbjedenja novčanih sredstava za kupovinu oružja, jer je isto kupovano isključivo za devize.

Međutim, upornom propagandom da će biti fizički likvidirani i uništeni od strane Srba rukovodstvo SDA i MBO sa najekstremnijim dijelom iz reda mlađe generacije muslimanske nacionalnosti svaki dan je suludom indoktrinacijom dobijalo sve veći broj pristalica. Pod izgovorom da se spremaju samo za odbranu svojih sela i kuća razvijao se je i sistem odbrane i organizovala muslimanska TO.

Sva naša saznanja ukazuju da se je muslimanska TO i formalna prije svega za odbrambena dejstva. Međutim, operativnim radnjama u toku kasnijih istraživačkih utvrđeno je da je u maju održano nekoliko sastanaka u Prijedoru i S. Mostu kada je i donijeta odluka o početku oružane pobune da bi se ostvarili već nabrojani ciljevi. Promjena konцепциje da se sa odbrambenih prede na ofanzivna dejstva imala je katastrofalne posljedice za pripadnike muslimanske nacionalnosti na području Ključke opštine. Njihovi napadi izvršeni 27.05.92. godine dali su pripadnicima vojske Srpake Republike BiH puno pravo za energičnu akciju razračunavanja sa nosiocima i učesnicima u ovim akcijama.

VI TOK CRUŽANIH AKTIVNOSTI

Oružane aktivnosti na području Ključke opštine započele su 27.05.1992. godine. Tog dana muslimanski ekstremisti i fundamentalisti izvršili su sinhronizovano nekoliko cružanih akcija protiv pripadnika milicije i vojske Srpake BiH sa namjerom da unište glavninu snaga milicije i RSM te napadom na vojsku izazovu povlačenje naših snaga sa linije fronta i na taj način oslabi naše položaje u pravcu Kupresa, Jajca i Bihaća.

Tog dana desilo se je:

1. POSTAVLJANJE ZASJEDE U REONU G. Ramići

Dana 27.05.1992. godine oko 9,00 časova informisani smo da su na regionalnom putu Ključ - S.Most na ulazu u selo G.Ramići postavljene barikade i da se ne dozvoljava prolaz tim putnim pravcem. Obzirom da je u tom reonu već bilo pokušaja zaprečavanja puta, interventno odjeljenje manevarske jedinice i jedna saobraćajna patrola zajedno sa pripadnicima vojne policije /ukupno 14/ uputila se je na lice mjesta sa zadatkom da utvrdi o čemu se radi i pokuša na miran način rješiti pomenuti problem. Međutim, na njih je u intervalu između 11-11,30 dok su auta bila u pokretu bez upozorenja otvorena iz pješadijskog naoružanja. Tom prilikom, prilikom iskakanja iz auta i sauzimanja zakaona smrtno je stradao pomoćnik komandira SM Ključ Stojaković /Jeremije/ Dušan. Pored Stojakovića koji je smrtno stradao tom prilikom ranjen je i pripadnik VP Despot Željko i misionar Kecman Miloš. Tri pripadnika RSM zadobila su lakše povreda /uganuće zgloba i ramena/ prilikom iskakanja iz auta i povlačenja. Neposredno nakon toga predstavnik SJB se našao na licu mjesta i pregovarač sa komandirima jedinice G.Krasulje u prisustvu Filipović Omara i dobio obećanje da može sa stručnom ekipom da izade na lice mjesta kako bi se bez problema preuzeли ostali pripadnici i izvršio uviđaj lica mjesta i preuzele tijelo nastradalog Stojakovića.

Nakon ponovnog dolaska na lice mjesta zločina izvršeno je preuzimanje osmorice pripadnika RSM i VP. Kasnije se je utvrdilo da je na licu mjesta ostao Despot Željko koji je bio teže ranjen i za koga se predpostavljal da je nastradao.

Operativnim radom u toku istrage utvrđeno je da zasjeda postavljena dan ranije i da je u njoj učestvovalo oko 120 ljudi. Obzirom da je teren idealan za postavljanje zasjede istu je teško otkriti i u prvoj liniji zakaona bilo je između 30 - 45 učesnika, ostali učesnici su bili raspoređeni

00489829

- 10 -

u preostale dvije linije zaklona po dubini prema selu. Zasjedu je organizovao i postavio Gromilić Aziz, penzionisani radnik SSUP-a /specijalni odred/.

2. POSTAVLJANJE ZASJEDE U REONU BUSIJA I SELA P.HAN

Istog dana oko 14-14,30 časova u reonu padine Busije i sela P.Han iz zasjede naspadnuta je vojna kolona koja se kretala iz pravca Knina za B.Luku. U autobusima su bili mahom nenaoružani vojnici koji su trebali da se prebace u Saveznu republiku Jugoslaviju. Vatra je otvorena iz pješadijskog naoružanja i zolja. Prilikom napada poginula su dvojica vojnika i jedan vozач kamiona. Teško je ranjeno 6 vojnika, a 29 lakše ranjenih. Od povreda zadobijenih u bolnici su preminula još 4 vojnika. U dvostranoj zasjedi učestvovalo je oko 80 ekstremista. Akciju su organizovali i komandirali Avdić Amir i Đerić Nevzad "Kedo".

3. POSTAVLJANJE ZASJEDE U REONU "TOČINE"

Istog dana neposredno od raskrsnice puta Ključ - S.Most na P.Hanu u reonu zvanom "Točina" bila je postavljena zasjeda u kojoj je učestvovalo između 20 i 30 ekstremista. Operativnim radom utvrđeno je da je došlo do kolebanja učesnika koji su odustali od napada na patrolu milicije.

4. MINIRANJE PUTA M-5 IZMEĐU S. VELAGIĆI - LANIŠTE

Istog dana u večernjim satima pokušano je sa miniranjem magistralnog puta M-5 iznad sela Velagići sa ciljem da se onemogući prebacivanje naših jedinica iz pravca B.Petrovca i Laništa. Miniranje je izvršeno sa količinom od 80 kg. eksploziva od strane jednog odeljenja ekstremista bez većeg efekta.

00489830

- 11 -

5. NAPAD NA PUNKT U VELAGIĆIMA

Istog dana nspđenut je punkt u Velagićima, raskrsnica puta Ključ - Sanica kojom prilikom je milicionar Marjanović Draženko pogoden u pancir košulju sa tri metka.~~iz mape~~

6. ZAROBLJAVANJE 7 VOJNIKA VOJSKE SRPSKE BiH U REONU SELA CRLJENI

Tog dana saznali smo da su u selu Crljeni tj. 25.05.1992. godine zarobljena sedmorica vojnika i jedinice na Dobrunji koji su bili na izviđanju terena. Prema informacijama kojima smo raspolagali vojnici su bili živi.

7. UPOTREBA NAŠIH SNAGA

Istog dana od strane komande 30 divizije izdata je naredba o upotrebi jedinica vojske Srpske Republike BiH. Narednog dana pristupilo se je pregovorima u cilju izvlačenja tjelesa poginulih, ranjenog Despota i spašavanju 7 zarobljenih vojnika. Sve ove aktivnosti obavljene su dosta uspješno i bez ikakvih gubitaka po naše snage.

Akcija jedinica 30 divizije kojima su bile pridodate snage SJB Ključ bile su brze energične i efikasne. Otpor ekstremista i fundamentalista je slomljen. Tom prilikom su im nanijeti veći gubitci u živoj sili i uništen je jedan broj materijalnih dobara iz kojih je pružan oružani otpor. U nekoliko narednih dana prilikom izvođenja borbenih dejstava poginuo je vojni policajac Marković Milorad prilikom čišćenja sela G. Prhovo i ubijen civil Dević Brane u zaseoku Škrbići u selu Pištanici.

VII AKTIVNOSTI SJB KLJUČ

Cijelim tokom borbenih djestava SJB je ostvarivala čitav niz aktivnosti. Akcenat je bio stavljen na slijedeće aktivnosti:

...

1. UČEĆUĆE U BORBENIM DEJSTVIMA I PRETRESU TERENA I STANOVA
U CILJU PRIVODENJA PRIPADNIKA MUSLIMANSKE TO

Radnici u SJB su učestvovali u svim borbenim dejstvima i čišćenju terena u cilju privodenja učesnika u oružanoj pobuni i otkrivanju naoružanja. Prilikom ovih akcija nismo imali poginulih ni povrijedenih izuzev jednog lakšeg samoranjanjenja. Sve akcije su radene u saradnji sa komandom 30 divizije. Tom prilikom uočili smo da poslije jedinica iz prve linije napadu prestali djelovi jedinica su skloni pljački i paljevini napuštenih kuća.

2. OPERATIVNA OBRADA LICA

U proteklom periodu od dva mjeseca operativno je obrađeno preko 2.000 lica za koće je postojala sumnja ili osnzanja da su učestvovala u oruženoj pobuni. U saradnji sa organima vojne bezbjednosti u logor ratnih zarobljenika upućeno je 1.278 građana. Kriterijumi na osnovu kojih su lica upućena u logor usaglašeni su sa predstavnicima vojnih organa a to su:

- lica koja su učestvovala u oružanoj pobuni,
- lica koja su bili pripadnici tzv. muslimanske TO,
- lica koja su se bavila švercovanjem i resturenjem naoružanja,
- lica koja su nelegalno posjedovala naoružanje, a nisu bila u formacijama,
- lica koja su aktivno radila na organizovanju i formiranju tzv. muslimanske TO,
- lica koja su aktivno vršila propagandu na izazivanju nacionalne netrpeljivosti.

Za sva ova lica postoji osnov za pokretanje krivičnog postupka i ista treba u što skorije vrijeme izvesti pred vojni sud da odgovaraju za počinjena djela. Za najveći broj lica utvrđen je osnov odgovornosti. Ostavljamo mogućnost da kod malog procenta ima osoba za ponovnu obradu iz razloga što se objektivno posao nije mogao kvalitetnije uraditi.

Prilikom privodenja, obrade i slanja u logor ovih lica pokušali smo što je god bilo moguće ostvariti normalne uslove rada. Međutim ponekad se je dešavalo da zbog strahovitog izliva strasti i uzavrelе atmosfere i informacija o zlodjelima nad pripadnicima Srpskog naroda dešavale stvari koje nisu sopstvene biću i moralu srpskog naroda. Zbog takvih slučajeva više se ne vrše akcije čišćenja u većem obimu nego planiramo akcije na drugi način i vráimo svakodnevno privodenje i obradu lica u manjem broju i ukazanoj potrebi.

3. OTKRIVANJE I ODZIMANJE NAORUŽANJA

Tekom učešća u borbenim dejstvima i pretresu terena i stanova i operativnoj obradi lica vrái se i prikupljanje naoružanja. SJB je u dosadašnjim aktivnostima prikupila po odluci Križnog štaba 270 legalni lovačkih pušaka i 200 legalnih pištolja. Ovo oružje je uz urednu dokumentaciju je smješteno u SJB. Od ilegalno posjedovanog naoružanja prikupljeno je 100 AP, 9 PAP i 9 PM, 45 lovačkih pušaka i minobacač 60 mm, 40 pištolja, 20 raznih vrsta automata i oko 90 kubura i samokresa 20 bombi i veće količine municije raznih vrsta i kalibra. Prema našim procjenama radnici SJB oduzeli su preko 60 % nelegalnog oružja. Poseban problem u ovom poslu je činjenica što kod pripadnika vojnih jedinica nije bilo ni jednog slučaja da je pronađeno oružje bilo kakvog porjekla i vrste. Međutim sa sigurnošću možemo tvrditi da su oni odnijeli odgovarajući broj automatskog naoružanja a pogotovo legalnog posjedovanog lovačkog naoružanja i pištolja.

Jedan dio naoružanja i to isključivo automatskog sa bombama i ponekom zoljom otišao je zajedno sa najizrazitijim ekstremistima i fundamentalistima koji su pobegli u pravcu Bihaća. Procjena je da ih ima oko 200. Od ovog broja jedan dio je likvidiran u borbama prema Bihaću.

Na osnovu svega izloženog vezano za problem naoružanja smatramo da su na području opštine ostale neotkrivene manje količine naoružanja. Naoružanje vojnog parjekla predato je jedinicama vojske Srpske Republike BiH.

4. STRUKTURA I SASTAV TZV. MUSLIMANSKE TO

U uvodnom djelu objašnjena je struktura jedinica tzv. muslimanske TO. Sva naša operativna saznanja bila su u potpunosti tačna. Prema naredbi komandanta RŠTO BiH pukovnika Efendić Hasana za komandanta štaba tzv. TO "Bosanskog Ključa" imenovan je Filipović Omer. Sva sredstva za finansiranje stizala su preko SDK Jajce od strane predsjednika SO-e Jajce Karadžić Mithada. Pored Filipovića koji je zatvoren u komandi štaba bili su još Derić Nevzad rez. poručnik zamjenik /u bjekstvu prema saznanjima poginuo prije par dana u borbi/, Avdić Amir , rez. poručnik u bjekstvu /unaprijeden u čin kapetana i rukovodi odbjeglim ekstremistima sa područja Ključa i S.Mosta./ Egrlić Asim zadužen za politička pitanja, zarobljen i Kapetanović Emir pomoćnik za sanitet, zarobljen Pored tzv. štaba TO na području tzv. opštine "Bosanski Ključ", djelovao je i krizni štab u sastavu Egrlić Asim, komandant, zarobljen, Filipović Omer, komesar, zarobljen, Zukarnović Ihsan, pom.za obuku, zarobljen, Metić Saud, zdravstvo od ranije u bjekstvu, Egrlić Ibrahim, bezbjednost, u bjekstvu, Filipović Muhamed, član, zarobljen. U sastav kriznog štaba ulazili su i Brković Hamed, vozač i Bender Kemal, kurir obojica u bjekstvu.

Jedinice su bile organizovane na teritorijalnom principu i tā:

- Šehići jedna četa nije formirana k.grupe Šehić Rifet-zarobljen
- Rejzovići, Egrlići, četa 80 + 30, k.grupe Egrlić Ibrahim u bjekstvu,
- Velagići 3 čete, k.grupe Salihović Enes, zarobljen, Avdić Amir u bjekstvu, Draganović Teufik u bjekstvu,
- Biljani 3 čete oko 200 ljudi, Mujasinović Ale u bjekstvu,
- Sanica koň. kriznog štaba Selman Mujaga, zarobljen,
- Krasulje četa 150 ljudi, Muratović Ismet, zarobljen,

- Kamičak jedan vod 20 ljudi Bećirević Safet, zarobljen,
- Ramići ojačan vod 35 ljudi, Bajrić Teufik, zarobljen,
- Hripavci četa, Muherina Dursum u bjekstvu
- Prhovo, vod 30 ljudi, Medanović Čazim, zarobljen,
- Plamenice vod, Islamagić Ferid, zarobljen,
- Crljeni Žeta 90 ljudi, Omerović Eso, zarobljen,
- Humići četa, Jodanović Ramo, zarobljen,
- Žgon planirana četa, Šistek Enes.

Na osnovu operativnih radnji i saznanja može se tvrditi da je jačina tzv. muslimanske TO brojala oko 1.500 do 1.500 ljudi. Većina ih nije bila uniformisana, niti su dobili odgovarajuće oznake. Prema našim provjerama raspolagali su sa 800 cijevi naoružanja (svih vrsta). /u cijelu ulazi i legalno naoružanje/.

Prema načoj procjeni na području opštine najveći dio ekstremista i fundamentalista neutralisan bilo da je zarobljen, ubijen u borbenim dejstvima ili se vodi u bjekstvu. Objektivno govoreći nepostoje veće mogućnosti organizovanog kontrudara izuzev ubacivanja diverzantsko-terorističkih grupa.

Trenutno na području opštine još uvjek ima dejstva u predjelu zvanom "Strane" lijeva obala rijeke Sane prema Sokolovu.

U Šumama se još uvjek nalazi dva do tri odjeljenja koja ~~ni~~ skoro svake noći otvaraju vatru na mjesne straže. Isto tako zbog gustine šume i teškog terena ima saznanja da na prostoru "Golaje" i D.Biljani imaju još grupe odbjeglih ekstremista.

5. OTKRIVANJE KANATA ZA NABAVKU NAORUŽANJA

Operativnim radom utvrđeno je da je isključivo svo naoružanje plaćeno deviznim sredstvima. Sredstva su prikupljena individualno ili organizovano u Hrvatskoj, Sloveniji, Austriji i Švajcarskoj. Sredstva su prikupljena od strane uticajnih muslimana i sa njima je kupovano naoružanje koje su kasnije pojedinci rasturali uz proviziju. Glavni punktovi za nabavku bili su Zagreb i Čazin, a najbliže i najveće mjesto rasturanja i prodaje bilo je Vrhpolje kod kuće Hukanović Arifa koji je

00489835

- 16 -

u bjekstvu. Cijena oružja kretala se je od 800-2.200 DM. Municija se najčešće prodavala 1 metak 1 DM, bomba 10-20 DM. Pored ovog glavnog punkta bilo je još pojedinačnih slučajeva nabavke iz Bos. Petrovca, S.Mosta, Prijedora i oružja sa fronta.

6. DOVODENJE POLITIČKIH STRANAKA U VEZI SA NELEGALNOM NABAVKOM NAORUŽANJA

Operativnim radom utvrđeno je da je predsjednik SDA Ključ Egrlić Asim putovao u Zagreb i tamo se sasajao sa određenim licima iz stranke SDA i vjerskim službenicima iz IVZ. Nakon ovog obilaska iz Zagreba je stigla odredena količina naoružanja od strane SDA.

7. UČEŠĆE RADNIKA MILICIJE U NELEGALNIM RADNJAMA OKO RASTURANJA NAORUŽANJA I OBUCE EKSTREMISTA

Operativnim radom utvrđeno je da jedan broj radnika SJB učestvovao u nelegalnim radnjama oko nabavke, rasturanja oružja i obuke ekstremista i učešća u oružanoj pobuni. Za Bilić Aliju /zarobljen/ penzionisani radnik ove SJB utvrđeno da je učestvovao u rasturanju naoružanja i prikupljanju novčanih sredstava. Husić Mehmedalija, Kumalić Hamdija /zarobljeni/ i Sadiković Irfan /ubijen/ učestvowali u istim radnjama i učestvovali u napadu na patrolu milicije i na vojni konvoj. Medić Suval, Omerović Rešid i Dedić Atif učestvovali u zarobljavanju i sprovođenju 7 vojnika sa Crnjeni na Krasulje, te su svi oni kao i Džafić Atif vršili obuku ekstremista i prikrivali njihove radnje. Operativni rad je još u toku sa pojedine bivše radnike SJB.

8. SPREČAVANJE I OTKRIVANJE POČINIOCA RAZNIH KRIVIČNIH DJELA

U toku vođenja borbenih dejstava došlo je do izvršavanja velikog broja krivičnih djela. Radi se prije svega o krivičnim djelima teških krađa i paljevinac.

- 17 -

Prilikom izvođenja borbenih dejstava porušen je i zapaljen velik broj kuća na P.Hanu, Belagićima, D.Biljanima, Sanici, Prhovu i Flamenicama. Isto tako u gradskom naselju Ključ i Sanici došlo je do masovnih lupanja i provala u lokale čiji su vlasnici Muslimanske i Hrvatske nacionalnosti i neovlaštenih pretresa stanova. Posebno je uočen veliki broj krađa privatnih automobila, traktora i taretnih vozila. Obzirom da nemamo podataka koji broj ovih vozila sad korište vojne jedinice o broju automobila nemoguće se je izjasniti. Do sada je evidentirano 163 provale i 43 paljevine. Intenzitet borbenih dejstva, davanje prioriteta privodenju i hvatanju ekstremista, nesigurna i opasna zona kretanja u određenim područima neomogućavaju da uspješno otkrivamo počinioce ovih djela. Pored toga složena bezbjednosna situacija, atmosfera način razmišljanja održavanja saradnje i strah kod građana napravio parališu sve naše aktivnosti.

VIII TRENUJUĆE STANJE I PROCJENA BEZBJEDNOSNE SITUACIJE

Prošla su puna 2 mjeseca od glavnih borbenih dejstava na području opštine. Bezbjednosna situacija se u mnogo čemu promjenila ono što je najvažnije sasvim su jasne granice države koju stvaramo i svim Srbinima napokon jasno da svoju sudbinu držimo u vlastitim rukama. Slobodu koju stičemo jedino, aktivnim učešćem možemo sami održavati. Unutar same opštine nepostoje tako jake niti organizovane snage kojima se nebismo mogli uspješno suprostaviti. Mogućnost diverzantsko-terorističkih akcija nije isključena.

Malo sporije nego što bi trebalo ostvaruju se svi tokovi normalizacije života. Međutim sadašnju situaciju čine složenom slijedeći problemi.

1. galje radno angažovanje pripadnika drugih nacionalnosti. I pored odluka i upućava zvaničnih organa na prostorima gdje su vodena borbena dejstva dosta teško će ići sa daljim radnim angažovanjem pripadnika drugih nacionalnosti. Taj problem je još više izražen zbog informativne blokade u kojoj se nalazimo puna dva i po mjeseca i zbog širenja raznih glasina.

...

2. PROBLEM ORGANIZOVANOG NAPUŠTANJA PODRUČJA OPĆINE

Prisustvo dezinformacija, glasina, učestalih paljevina, straha i sl. do maksimuma podiže problem daljeg zajedničkog života na prostorima ove opštine. Polazeći od dosta prisutnog mišljenja većine građana da nema više nikakve mogućnosti za zajednički život, da treba stvoriti etnički čiste prostore do nešto blažih oblika razmišljanja ovu SJB stavljaju u vrlo tešku situaciju, i iskušenja vezana za profesionalnost službe. Smatramo da po hitno treba odgovarajućim odlukama zauzeti jasne stavove po ovim pitanjima sa jedne i omogućiti odlazak onim koji to žele sa druge strane. Ukoliko za kratko vrijeme ne dođe do odgovora na ovaj problem bebjednosna situacija će se naglo poboljšati i SJB neće moći sama da se supros tavi ovom problemu. A suština problema je u ovom trenutku minimalna zaštita lične bezbjednosti građana.

3. SPRUČAVANJE VRŠENJA KRIVIČNIH DJELA I KATNOG PROFITERSTVA

Da bi se uspješno provodila akcije sprečavanja vršenja krivičnih djela paljevina, provala, teških kvara i posebno rutnog profiterstva neophodno je da nadležnom organu Srpske Republike BiH po hitnom postupku donicu novc zakonsko-propise vezane za ova krivična djela i da stavi u punu zaštitu organe vlasti koji sprovode te propise.

IX Ocjena aktivnosti SJE

U proteklom periodu SJB sa svojim cijelokupnim aktivnostima i rezervnim sastavom dala je značajan doprinos u ostvarivanju postavljenih joj zadataka. To se prije svega odnosi na sprečavanje širenja oružane pobune, privodenje, hapšenje i operativnu obradu eksremista i fundamentalista i normalizaciju života na području života na području opštine. Obzirom da smo učestvovali u većini akcija poseban akcenat smo dali na mjeru borbenog obezbjedenja i lične samozaštite. U toku svih ovih aktivnosti nismo imali poginulih i povrijedenih izuzev Stojaković Dušana koji je nastradao u zasjedi prije

00489838

- 19 -

početka borbenih djestava. Sa pripadnicima RMS smo pokrivali cijelo područje opštine i pored učešća u borbenim aktivnostima vršili smo i sve poslove koji su iz djelokruga rada miličije u toku rada bilo je i nekoliko slučajeva nedoličnog ponašanja pripadnika RSM što smo odmah po saznanjima rješavali.

Većinu zapažanja vezanih za počinjena djela smo prikupili i fazi je kompletiranja predmeta. Veoma uspješnu saradnju imali smo sa predstavnicima vojnih organa, a posebno vojne bezbjednosti. Većinu akcija smo zajednički planirali i realizovali.

Bez obzira što smo ostali bez skoro 50 % aktivnih milicionara uspjeli smo održati kontinuitet redovnih poslova.

U potpunosti smo uskladili broj pripadnika RSM i skoro 50 % rasporedili u jedinice vojske. U stanici trenutno imao je 270 pripadnika RSM koji pokrivaju područje cijele opštine.

U svom radu posebno smo se trudili da se domaćinski i regionalno ponašamo. Nismo imali nikakvih problema vezanih za snabdjevanje gorivom i naišli smo na punu saradnju svih organa vlasti i privrednih subjekata kojim smo se обратili za pomoć. Nadam se da će tako i dalje ostati.

NAPOMENA:

Cva informacija je samo okvirni dio za izvještaj koji će da sadrži čitav niz podataka, skica i ostalih bezbjedonosnih saznanja.

